

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра журналістики

Дипломна робота (проект)
бакалавра

з теми: **Створення сценаріїв для телевізійних програм (проект)**

Виконала: студентка Zh1-B17 групи
спеціальності 061 Журналістика
Стара Олександра Володимирівна

Керівник:
доктор філологічних наук,
професор кафедри журналістики
Волковинський О.С.

Рецензент:
доктор філологічних наук, професор
кафедри історії української літератури та
компаративістики Рарицький О.А.

Кам'янець-Подільський – 2021 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОГО-РЕПОРТАЖУ-РОЗСЛІДУВАННЯ	7
1.1 Визначення спеціального репортажу-розслідування через призму телебачення.....	7
1.2 Постать героя та емоційність відеоряду як основні атрибути створення телевізійної програми «Слідами»	9
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА НАПИСАННЯ СЦЕНАРІЮ СПЕЦІАЛЬНОГО РЕПОРТАЖУ-РОЗСЛІДУВАННЯ «СЛІДАМИ»	14
2.1 Аналіз структури сценарію телевізійної програми «Слідами».....	14
2.2 Особливості візуалізації телевізійного тексту спеціального репортажу-розслідування «Слідами»	18
ВИСНОВКИ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	24
ДОДАТКИ	27
Додаток А	27
Додаток Б	34
Додаток В.....	44

ВСТУП

Репортаж – один із особливих жанрів телевізійної журналістики. Він посідає на українському медіаринку вагоме місце. Стан ефірів українського телебачення вкотре доводить, що жанр репортажу популярний не лише в новинній сфері, але також як окрема програма. Цей стиль журналістської роботи дає глядачам можливість побачити та зрозуміти більше, аніж звичайний виклад фактів. Саме цей жанр дозволяє знизити ризик маніпуляції свідомістю мільйонів споживачів інформації та викликає довіру, створюючи високий рівень емоційного сприйняття інформації.

У добу дефіциту критичного мислення та перенасичення інформаційними фейками учасники медіакомунікацій все більше вимагають побачити подію власними очима, зазирнути в закулісся, проаналізувати бекграунд і сформувану індивідуальну точку зору. Проте постійний потік інформації унеможлиблює реципієнтів самостійно та вчасно реагувати на навколишні події. Саме сюжети і програми в жанрі репортажу приближають глядацьку аудиторію до бажаних вимог – за короткий відрізок часу прожити на рівні емоцій певну тему.

Сучасний рівень технічних можливостей відкриває нові перспективи для розвитку цього жанру в будь-яких медіа. Репортажність вважається «іманентною ознакою телебачення». Вона цілком втілює таку особливість як симультантність – одночасність фіксації подій та їх трансляції, що забезпечує особливу достовірність та переконливість.

Одним з найскладніших різновидів телевізійного репортажу є спеціальний репортаж, який традиційно відноситься до інформаційних жанрів, проте перебуває в постійному розвитку та трансформації.

Спеціальний репортаж – відгук на значущу подію будь-якої сфери суспільного життя, потребує від репортера публіцистичного підходу, має дещо більший хронометраж, ніж двохвилинний новинний сюжет, часто виноситься за рамки випуску новин і демонструється в ефірі одразу після закінчення новинної програми, а в інформаційному випуску надається анонс цього спеціального репортажу.

Спецрепортажу можна відвести місце в групі пізнавально-тематичних жанрів з ознаками публіцистики на тій підставі, що його створення вимагає від журналіста ретельного вивчення теми та узагальнення фактажу. Дослідники називають телевізійний спецрепортаж мікронарисом, який майже завжди має ознаки телевізійного теленарису. Адже у телевізійних спеціальних репортажах рівень художності традиційно високий.

Цей жанр є гібридним та поєднує безпосередньо репортаж і розслідування, але не розслідування-викриття, а розслідування-дослідження проблеми з суттєвою фактологічною базою. Дуже важлива наявність емоційних деталей як у відеоряді, так і в тексті задля представлення проблеми на емоційному рівні.

Спецрепортаж є відгуком на резонансну подію чи проблему будь-якої сфери суспільного життя. Не існує спецрепортажу про синю моркву чи про те, що коала народила тигреня. Журналісти спеціального проєкту «Слідами» розповідають глядачам історії на різну тематику – політика, економіка, екологія, енергетика.

Спецрепортаж потребує від автора публіцистичного підходу, має більший хронометраж, ніж двохвилинний новинний сюжет, часто виноситься за рамки випуску новин і демонструється в ефірі одразу після закінчення новинної програми. Практично всі загальнонаціональні телеканали виробляють і транслюють відеопродукт цього жанру, навіть обов'язкова присутність спецрепортажів та серіалів в сітці мовлення для утримання рейтингу.

Актуальність проєкту зумовлена необхідністю аудиторії телеканалу «Україна» в інформаційному збагаченні, потребі детального аналізу подій та явищ, що відбуваються у різних соціокультурних та політичних сферах. Спеціальний репортаж-розслідування «Слідами» дозволяє глядачу відчувати себе не лише спостерігачем, але й учасником події. Завдання телевізійної програми полягає в аналізі конкретних тем, різнобічне їх дослідження та викриття нових аспектів проблематики випуску.

Мета проєкту передбачає створення циклу випусків спеціального репортажу-розслідування «Слідами», які сприятимуть покращенню інформаційної свідомості українського телеглядача завдяки детальному вивченню конкретних тем.

Досягнення мети передбачає виконання таких **завдань**:

- детально ознайомитися із темами випусків;
- скласти синопсис та план зйомок;
- записати інтерв'ю із галузевими спікерами і героями програми;
- затвердити сценарій включно зі всіма правками редакторів;
- розробити методику для проведення монтажу програм;
- визначити особливості передефірного перегляду.

Об'єктом проєкту є цикл випусків спеціального репортажу-розслідування «Слідами».

Предмет проєкту – етапи написання сценарію і особливості створення випусків телепрограми «Слідами».

У процесі реалізації дипломного проєкту використовувалися такі **методи**: збір інформації, спостереження, синтез, узагальнення, конкретизація.

Ідея програми: надати можливість глядачеві за короткий відрізок часу ознайомитися із важливими соціальними чи політичними проблемами, проаналізувати їх виникнення та наслідки, сформувані власну точку зору.

Структура проєкту:

Робота складається з двох частин:

- 1) теоретичної – пояснювальної записки;
- 2) практичної – спеціального репортажу-розслідування «Слідами».

Спеціальний репортаж-розслідування «Слідами» – телевізійна програма, яка виходить щотижня. Хронометраж кожного випуску спеціального проєкту варіюється від 27-ми до 34-х хвилин.

Пояснювальна записка складається зі:

- змісту;
- вступу;
- опису проєкту;
- технічних характеристик;
- висновків;
- списку використаної літератури;
- додатків, де представлено сценарії випусків телепрограми.

Отже, спеціальний репортаж-розслідування «Слідами» пояснює цільовій аудиторії важкі політично-економічні та соціально важливі теми з метою покращення інформаційної свідомості глядача. Телевізійна програма спрямована на виконання інформаційної функції журналістики, а також контролю, виявлення і попередження зловживань, що завдають шкоди державі.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи підсумки проєкту, можна дійти до таких висновків. Ідентифікація жанрових особливостей телевізійного спеціального репортажу наразі процес суперечливий, адже він підпорядковується тенденціям розвитку новинної журналістики загалом. Основою спеціального репортажу частіше є не подія, а конкретна проблема. У цих умовах трансформаційна природа композиції заслуговує на присутність.

Цей жанр є гібридним та поєднує безпосередньо репортаж і розслідування, але не розслідування-викриття, а розслідування-дослідження проблеми з суттєвою фактологічною базою. Дуже важлива наявність емоційних деталей як у відеоряді, так і в тексті задля представлення проблеми на емоційному рівні.

Спеціальний репортаж є відгуком на резонансну подію чи проблему будь-якої сфери суспільного життя. Не існує спеціального репортажу про синю моркву чи про те, що коала народила тигреня. Журналісти спеціального проєкту «Слідами» розповідають глядачам історії на різну тематику – політика, економіка, екологія, енергетика.

Структура сценарію спеціального проєкту «Слідами» виглядає наступним чином:

- початковий анонс;
- зачин;
- зав'язка;
- розвиток;
- кульмінація;
- розв'язка;
- післямова;

- фінальний анонс.

Отже, головними завданнями спеціального репортажу-розслідування «Слідами» є формування громадської свідомості, донесення достовірної інформації, пошуки розв'язання проблем у важливих суспільних сферах, аналітика на основі багатостороннього і детального опрацювання теми та інтерв'ю із галузевими спікерами. Увага глядача в добу інформаційного перенавантаження нестабільна, саме це зумовлює та пояснює надмірно важливу роль відеоряду. На сьогодні відеоряд посідає не менш важливе місце у порівнянні із текстом журналістського репортажу. Саме тому під час знімального процесу використовується різноманітна та сучасна техніка для експресивності та глобальності кадру. Хоч і жанр спеціального репортаж сьогодні розглядається більше як метод отримання інформації з використанням певної стилістики, проте масштаб і специфіка зазначеного відеопродукту варіюються і трансформуються до невпізнаваності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навчальний посібник. Київ : Академія Української преси, 2011. 262 с.
2. Галлер М. Репортаж : навчальний посібник. Київ : Академія Української преси, Центр Вільної Преси, 2011. 348 с.
3. Гоян В. Екранність телевізійної мови як приклад пропорційної взаємодії візуально-вербальних образів телекомунікації. 2010. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2148> (дата звернення: 11.03.2021).
4. Гоян О. Журналістська телерадіоосвіта : сучасні тенденції. URL : <http://www.journ.univ.kiev.ua> (дата звернення: 04.02.2021).
5. Григораш Д. С. Журналістика у термінах і виразах. Львів, 1974. 200 с.
6. Ермолаева Ж. Е. Инфографика как способ визуализации учебной информации. Концепт, 2014. URL : <http://e-kon-sept.ru/2014/14302.htm> (дата звернення: 11.04.2021) .
7. Євтушенко О. М. Герой: до проблеми тлумачення поняття. Київ. 2013. С. 121–125.
8. Журналістика та медіа : Збірник наук. статей. Львів : Львів. держ. ун-т, 1999. 176 с.
9. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12.93, № 3760 XII. Київ: Парламентське видавництво, 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12> (дата звернення: 29.03.2021).
10. Канфер Л. Правило трикутника в спецрепортажі. URL: [article/123085/2017-02-13-pravilo-treugolnika-v-spetsreportazhe](http://journalib.univ.kiev.ua/article/123085/2017-02-13-pravilo-treugolnika-v-spetsreportazhe) (дата звернення: 10.04.2021)
11. Ким М. Н. Репортаж: технология жанра. Москва : Изд-во Михайлова В. А., 2005. 224 с.

12. Лісневська А. Л. Мистецтво телевізійного репортажу : навч.-метод. посіб. для студ. з напрямку підготовки "Кіно-, телемистецтво" та "Тележурналістика". Київ, 2013. 189 с.
13. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
14. Плахов В. Д. Герои и героизм. Опыт современного осмысления вековой проблемы. Санкт-Петербург : КАРО, 2008. 240 с.
15. Нетреба М. М. Теоретико-методологічні аспекти дослідження візуалізації інформації як засобу поширення ділової преси. *Держава та регіони*. 2017. С. 35–39.
16. Рудченко А. Інфографіка та динамічна візуалізація як тренд сучасних медіа. Київ : Кафедра мультимедійних технологій і медіадизайну Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017. С. 75–82.
17. Садівничий В. О. Типи, види та особливості подачі контенту крос медіа. Київ. 2017. С.39–47.
18. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті. Ужгород : ВАТ «Закарпаття», 2007. 224 с.
19. Словник української мови: в 11 тт. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. С. 739.
20. Теленков Д. Особливості телевізійної верстки новин. 2008. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2349> (дата звернення: 29.03.2021).
21. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416 с.
22. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія. НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
23. Шевченко В. Візуалізація інформації в ЗМІ. *Світ соціальних комунікацій. Науковий журнал*. Київ : 2012. С. 78–82.

24. Шевченко В. Е. Визуальный контент как тенденция современной журналистики. 2014. URL: <http://www.mediascope.ru/node/1654> (дата звернення: 14.03.2021).
25. Шевченко В. Е. Способи візуалізації журналістської інформації. Київ, 2014. С. 114–123.
26. Цвик В. Телевизионная журналистика : учеб. пособие для студентов вузов. Москва : ЮНИТИ –ДАНА, 2013. 495 с.
27. Шаповал Ю. Г. Поетика телевізійної журналістики. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 202 с.
28. Яковець А. В. Телевізійна журналістика: теорія і практика : підручник. Київ : Києво-Могилянська академія, 2007. 240 с.